

Samenvatting 'Benchmark Energiebelasting glastuinbouw, vergelijking energie-intensiteit met de industrie'

Aanleiding

De glastuinbouwsector zou door zijn energie-intensieve en kleinschalige karakter relatief veel Energiebelasting betalen. Het zogeheten tuinbouwtarief (een lager energiebelasting-tarief voor gas¹ speciaal voor de tuinbouw) is destijds ingesteld als correctie op dit effect. De vraag of dit tuinbouwtarief opnieuw moet en kan worden verlengd is nu actueel vanwege de aanvraag voor goedkeuring van tuinbouwtarief voor 2011 en 2012 bij de Europese Commissie in Brussel.

Hiervoor is inzicht in de energie-intensiteit en de lastendruk van de Energiebelasting voor de glastuinbouwsector in vergelijking tot andere energie-intensieve sectoren van de Nederlandse economie gewenst.

Indien het tuinbouwtarief wordt afgeschaft, kan de hieraan gekoppelde kostenverhoging worden gecompenseerd. Het bestaan van haalbare terugsluisroutes kan een belangrijke bouwsteen zijn voor het anticiperen door de glastuinbouw op een toekomst zonder het tuinbouwtarief. Anderzijds kan het ontbreken van adequate terugsluismogelijkheden een extra argument zijn voor een op de tuinbouw toegesneden tarief.

In opdracht van het Productschap Tuinbouw en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid (LNV) hebben CE Delft en het LEI de energielasten en -belasting van glastuinbouw vergeleken met industriële sectoren.

Doel

Het doel van dit onderzoek is tweeledig:

- inzicht geven in de energielasten en de energiebelastingdruk van de glastuinbouw in vergelijking tot industriële sectoren;
- het identificeren van kansrijke terugsluismogelijkheden voor het eventueel afschaffen van het verlaagd tarief voor de glastuinbouw.

---

¹ Tot een verbruik van 1 miljoen m³ per jaar.

Conclusies

Vergelijking met de industrie laat zien dat de glastuinbouw tot één van de meest energie-intensieve sectoren van de Nederlandse economie behoort. De energiebelastingdruk voor de glastuinbouw per Euro omzet - zowel met het tuinbouwtarief als wanneer het algemene tarief wordt toegepast - is een stuk hoger dan in de industrie. Door het kleinschalige karakter van de glastuinbouw drukt de Energiebelasting op aardgas (en daarmee het beperkte gebruik in de goedkopere schijven) relatief zwaar op de bedrijfsexploitatie. Hierdoor heeft een hogere Energiebelasting *in potentie* een groter effect op de concurrentiepositie van de glastuinbouw in vergelijking tot de industrie. Dit bevestigt de initiële reden dat het tuinbouwtarief is ingevoerd nog steeds van toepassing is.

De laatste jaren heeft de sterke schaalvergroting (vermindering aantal bedrijven) en uitbreiding van de opgestelde warmtekrachtvermogen ertoe geleid dat de Energiebelastingdruk ten opzichte van het energieverbruik in de glastuinbouw lager is geworden. Hierdoor neemt niet alleen de absolute omvang van het kostenvoordeel door het tuinbouwtarief in de loop van de tijd af, maar neemt tevens ook de belastingdruk in termen van verbruikte energie af aangezien een groter deel in de hogere belastingschijven (met lagere tarieven) of onder de vrijstelling voor aardgas ten behoeve van warmtekrachtinstallaties valt. Afgezet tegen de omzet blijft de belastingdruk met het algemeen tarief en tuinbouwtarief nog steeds een stuk hoger dan in de industrie.

Ter compensatie van toegenomen lasten indien het tuinbouwtarief zou moeten verdwijnen, zijn er verschillende terugsluismechanismen mogelijk. De uitvoering ervan zal niet eenvoudig zijn. Bij diverse opties kunnen kanttekeningen gezet worden ten aanzien van de mogelijkheid om gestegen lasten voor de glastuinbouw daadwerkelijk te compenseren (terugsluis via loonbelasting en vennootschapsbelasting). Serieuze uitwerkingen verdienen de terugsluisopties gebaseerd op subsidies voor energiebesparing en een CO₂-benchmark. Nader onderzoek is hier noodzakelijk.

Achtergrond - Indicator energie-intensiteit

Energie-intensiteit kan onderscheiden worden in een economische (in termen van energie-kosten per Euro productiewaarde) en een fysieke definitie (energiegebruik per productie-eenheid). Om een vergelijking tussen sectoren te maken, is uiteindelijk een economische vergelijking relevant: hoe verhouden de kosten voor energieproducten zich tot de economische waarde van de output van de betreffende sector.

De volgende drie economische indicatoren kunnen in principe worden gebruikt als maatstaf voor economische energie-intensiteit:

1. Energielasten/productiewaarde (omzet).
2. Energielasten/kosten van de productie (bedrijfslasten).
3. Energielasten/toegevoegde waarde.

Deze studie focust op de eerste twee indicatoren. De belangrijkste reden hiervoor is praktisch van aard. De beschikbare data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) staan geen gedetailleerde sectorvergelijking toe op het punt van toegevoegde waarde per bedrijfstak.

Belastingdruk

De uitkomsten in termen van Energiebelastingdruk worden gepresenteerd aan de hand van twee indicatoren:

1. Belasting per Gigajoule energie (€/GJ).
2. Belasting per euro omzet (€/€).

Op beide indicatoren zijn twee verschillende perspectieven mogelijk. Uit oogpunt van de invloed van energiekosten op de concurrentiepositie is de tweede indicator relevant. Deze indicator zegt iets over de kostenstijging door belasting die van invloed is op de concurrentiepositie en sluit aan op hoe bedrijven omgaan met de energiekosten in relatie tot het bedrijfsresultaat. De eerste indicator geeft aan in hoeverre de belastingdruk is verdeeld over het fysieke energiegebruik en in hoeverre recht wordt gedaan aan het principe van internalisering van externe kosten of 'de gebruiker betaalt'. Een economiebreed efficiënt gebruik van energie vereist dat alle sectoren en bedrijven in gelijke mate worden geconfronteerd met dezelfde externe kosten van hun energiegebruik. Vanuit de degressieve tariefstructuur is hier thans geen sprake van.

Referentiesectoren

In het onderzoek wordt de glastuinbouwsector middels de benchmark-indicatoren met een vijftal industriële sectoren vergeleken. Om de hypothese te testen dat het aandeel van de energiebelasting in de energiekosten hoog ligt door de kleinschaligheid van de meeste glastuinbouwbedrijven worden de vijf referentiesectoren gezocht in de energie-intensieve industriële sectoren. Een sector wordt als energie-intensief beschouwd als de verhouding van de bruto energiekosten (zonder aftrek van opbrengsten door energieverkoop) en van de omzet minstens 3% is. Dit is de definitie die de Europese Commissie hanteert voor energie-intensieve bedrijven in de Europese richtlijn met betrekking tot de energiebelasting (EC, 2003). Ten tweede hebben we in de keuze ook een zekere mate van spreiding van grote en kleinere industriële sectoren laten reflecteren om te voorkomen dat alleen de hele grote internationale sectoren tot de referentiegroep zouden gaan behoren. De vijf referentiesectoren zijn:

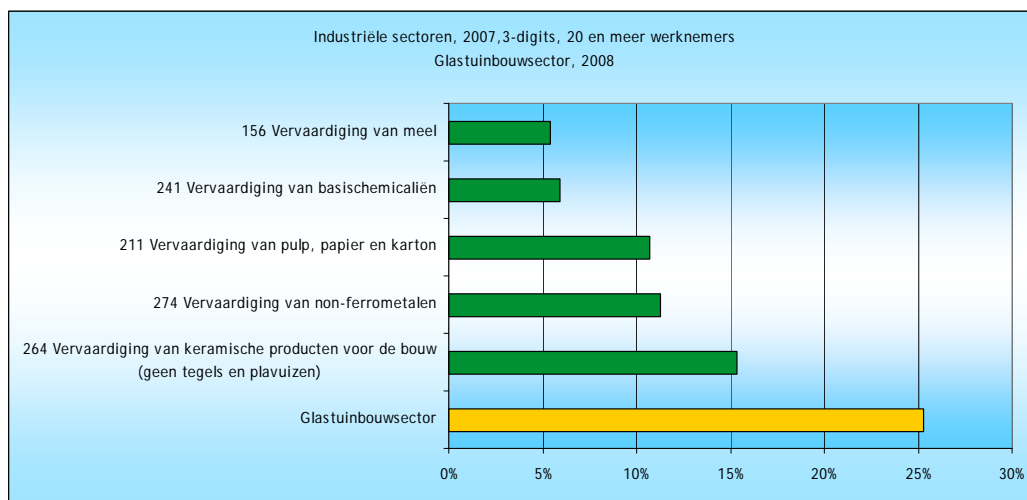
- keramische industrie;
- non-ferro (aluminium);
- papier en karton;
- basischemie;
- vervaardiging meel.

Uitkomsten energie-intensiteit

In Figuur 1 staan de uitkomsten van de indicator energiekosten ten opzichte van de omzet. Duidelijk is te zien dat de glastuinbouwsector aanzienlijk hoger scoort dan de vijf referentiesectoren.

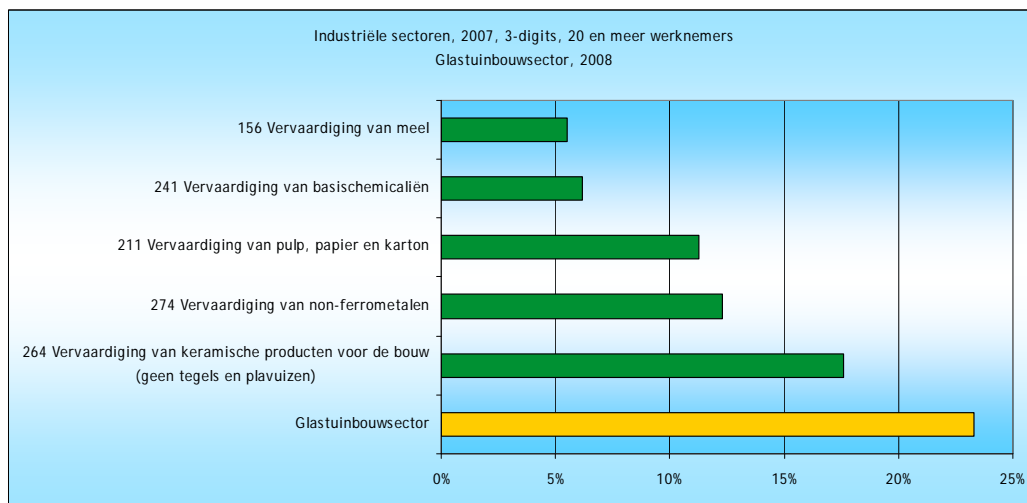

Figuur 1 Indicator energiekosten/netto omzet

Wanneer naar de energiekosten ten opzichte van de bedrijfslasten wordt gekeken, dan zijn geen grote verschillen te zien met de omzetindicator (Figuur 2). Ook hier komt het beeld naar voren dat de energie-intensiteit bij de glastuinbouwsector het hoogste is. Bijna een kwart van de totale kosten komt voor rekening van energie. Uitgezonderd de relatief kleine keramische sector, ligt in de energie-intensiteit in de referentiesectoren onder de 15%.

Figuur 2 Indicator energiekosten/bedrijfslasten

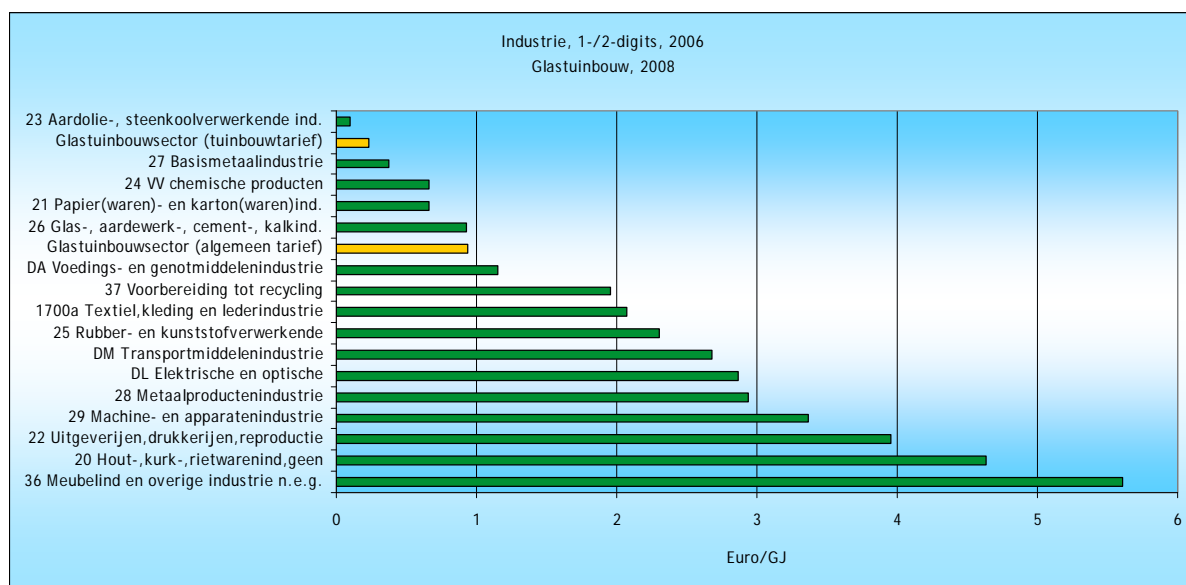

De indeling van de industriële sectoren is gebaseerd op functionele activiteiten en kent een grotere spreiding tussen groot- en kleinverbruikers. Voor bijvoorbeeld de basismetaleen geldt dat deze sector niet alleen bestaat uit Corus (staalproducent), maar ook vele kleinere gespecialiseerde metaalverwerkingsbedrijven met een relatief beperkte energie-intensiteit. Het gebrek aan homogeniteit van energiekenmerken binnen de sectoren impliceert dat voor deelsectoren en bedrijven de energie-intensiteit hoger kan uitvallen en voor een ander deel lager.

Uitkomsten Energiebelastingdruk

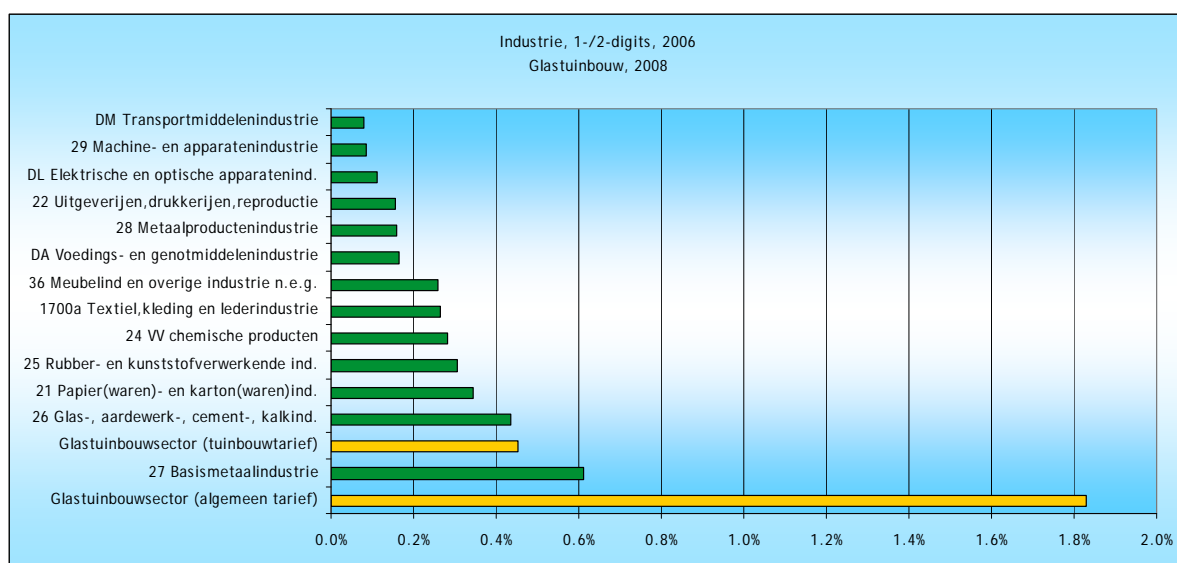
In Figuur 3 en Figuur 4 geven we een overzicht van de energiebelastingdruk voor de industriële sectoren en de glastuinbouw. Daarbij kijken we eerst in Figuur 3 naar de belastingdruk per GJ energiegebruik en vervolgens in Figuur 4 naar de belastingdruk per Euro netto omzet.

Figuur 3 Overzicht van de belastingdruk van de Energiebelasting per gebruikte GJ energie

De belastingdruk per gebruikte GJ energie in de glastuinbouw met tuinbouw-tarief is beperkt. Wanneer het algemene tarief wordt toegepast, dan neemt deze toe met een factor 3. Echter ten opzicht van de industriële sectoren blijft dit relatief laag. Met name de kleinere industrieën (meubelmakerijen, elektrische en optische industrie) dragen per gebruikte hoeveelheid meer energiebelasting af.

Figuur 4 Overzicht van de belastingdruk van de Energiebelasting per € omzet (let op: cijfers industrie 2006 en glastuinbouw 2008)

Uitgedrukt in Euro afgedragen Energiebelasting per Euro omzet ontstaat een ander beeld. Figuur 4 laat zien dat door het kleinschalige karakter van de glastuinbouw de Energiebelasting een relatief groot aandeel van de omzet uitmaakt. Met het verlaagd tarief van de Energie-belasting voor aardgas behoort de glastuinbouw tot de sectoren met de hoogste relatieve afdracht; alleen bij de basismetaal is dat hoger. Bij toepassing van het algemeen tarief wordt de afdracht per Euro omzet in de glastuinbouw vier keer zo groot en wordt het aandeel drie keer zo hoog als bij de basismetaal. Ten opzichte van de omzet kenmerkt de glastuinbouw zich derhalve door een relatief groot aandeel van de Energiebelasting.

Uitkomsten terugsluisopties

In dit onderzoek is geanalyseerd op welke wijze het verschil in opbrengst van de Energie-belasting tussen het tuinbouwtarief en het algemene tarief van de Energiebelasting terug-gesluisd kan worden naar de glastuinbouwsector. Het gaat hierbij om de terugsluis van 80 à 90 miljoen Euro, met als uitgangspunt de gemiddelde lasten van de sector niet te laten stijgen en daarbij een energiebesparingprikkel uit te laten gaan van het algemene tarief van de Energiebelasting. De beoordeling is met name gericht op de vraag in hoeverre de terugsluisopties in staat zijn om extra lasten van het afschaffen van tuinbouwtarief te compenseren. Een beschouwing van de effectiviteit van zo'n wijziging in termen van energiebesparing of CO₂-emissiereductie is niet gemaakt. Naast een vlaktarief van de Energiebelasting zijn de volgende terugsluisopties in beschouwing genomen:

- belastingvrije voet of teruggaaf gebaseerd op een besparingsnorm;
- teruggave via het werkgeversdeel van de loonbelasting/premies;
- teruggave via een verlaagde winstbelasting;
- teruggave via investeringssubsidies op energiebesparing;
- gesloten heffing waarbij het verschil wordt teruggesluisd op basis van een (CO₂-)benchmark.

De analyse van terugsluismechanismen laat zien dat gerichte terugsluis ter compensatie van toegenomen lasten niet eenvoudig is. De klassieke opties via de loonbelasting of de winstbelasting kennen als belemmering dat glastuinbouwbedrijven veelal familiebedrijven zijn waarvan niet alle medewerkers onder loonbelasting vallen en deze bedrijven zijn niet vennootschapsplichtig. Het degressieve karakter van het algemene Energiebelastingtarief leidt tot een onevenredige lastenverzwaring afhankelijk van de bedrijfsgrootte (kleinschalige, energie-extensieve glastuinbouwbedrijven zijn veelal familiebedrijven). Tevens is een aantal opties niet specifiek genoeg om te kunnen voldoen aan een gerichte en volledige compensatie van gestegen kosten. Als gevolg hiervan kunnen serieuze kanttekeningen geplaatst worden bij de opties via een belastingvrije voet op de Energiebelasting, winstbelasting of werkgeversdeel van belastingen.

De systemen die in de teruggave gebruik maken van een benchmark, zoals een gesloten heffing, bieden aanknopingspunten en verdienen serieuze aandacht. Hierbij ligt er een relatie met het CO₂-sectorsysteem omdat daarvoor ook een energieprestatiegerelateerde allocatiemethode wordt ontwikkeld. Een kansrijke optie daarnaast is terugsluis via een (investerings)subsidie. Hierbij zal nader onderzocht moeten worden of voldoende investeringspotentieel aanwezig is om binnen het Staatssteunkader überhaupt tot compensatie te komen. Ook is de vraag of kleinere bedrijven evenredig kunnen profiteren van investeringsopties in kapitaalintensieve technieken. Hamvraag hierbij is in hoeverre transparante, eerlijke en effectieve productnormen kunnen worden opgesteld tegen acceptabele uitvoeringskosten.

Een vlaktarief voor de Energiebelasting vormt strikt genomen geen terugsluis. Het voordeel van (gemiddeld) lagere tarieven voor de glastuinbouw is daarbij één op één gekoppeld aan het sterker belasten van de hogere energieverbruiksklassen. Een dergelijke aanpassing zal niet voor de tuinbouw alleen gelden en betreft dus een algehele ombouw van Energiebelasting, hetgeen alle sectoren raakt. Daarbij is de vraag in hoeverre internationaal ruimte is om deze tarieven voor industriële grootverbruikers verder te verhogen in combinatie met het vinden van adequate compensatiemogelijkheden.

Hoewel verschillende opties goede aanknopingspunten geven voor gerichte terugsluis, spelen meerdere overwegingen een rol (additionele besparingseffecten, uitvoerbaarheid, proportionaliteit, inpassing EU-regel). Aanvullend onderzoek is nodig om inzicht te krijgen in een terugsluis die in deze opzichten voldoet.

Ter informatie

Voor meer informatie over het onderzoek kunt u contact opnemen met: Martijn Blom, projectleider bij CE Delft, telefoon 015-2150150 of e-mail blom@ce.nl.

Nico van der Velden, LEI, telefoon 070-3358358, of e-mail nico.vandervelden@wur.nl.

Het volledige rapport met achtergrond komt vanaf woensdag beschikbaar op www.ce.nl of www.lei.wur.nl

